

Bírálati szempontok a MNYFI-hez tartozó tanári szakdolgozatok értékeléséhez

A szakdolgozat témája lehet a magyartanári szakhoz kapcsolódó anyanyelv-pedagógiával foglalkozó szakmódszertani vagy nyelvtudományi diszciplináris kutatás. Diszciplináris témájú szakdolgozat esetén a dolgozat egészüljön ki egy olyan fejezettel, valamint a fejezethez kapcsolódó mellékletekkel (pl.: óraterv, tematikus terv, feladatgyűjtemény, módszertani segédanyagok stb.), amely bemutatja a téma kapcsolódását a tanári tevékenységhez.

1. A bírálat lehetséges szempontjai:

- a) Témaválasztás, problémafelvetés, célkitűzések:** a dolgozat világosan meghatározza és indokolja a választott témát, megfogalmaz olyan nyelvészeti elméleti vagy gyakorlati problémát/problémákat, amely/amelyek anyanyelv-pedagógiai szempontból relevánsak, és amelyre/amelyekre megoldást keres. Egyértelműen kitűzi a szakdolgozati kutatás céljait, rögzíti a vizsgálat feltevéseit vagy empirikusan tesztelhető hipotéziseit. A szakdolgozat címe, témaválasztása és problémafelvetése összhangban áll egymással.
- b) Elméleti megalapozottság:** a dolgozat áttekinti a választott téma szakirodalmi előzményeit, összefoglalja és kritikusan értékeli a témához kapcsolódó korábbi kutatásokat, és elhelyezi saját gondolatmenetét a téma tágabb tudományos kontextusában. Az elméleti háttér kidolgozásában három fő terület jelenhet meg a dolgozat célkitűzéseinek megfelelő arányban és kifejtettségben: a választott téma nyelvtudományi megalapozottsága, az anyanyelv-pedagógia elmélete és gyakorlata, a választott téma tantárgyi kontextusa (pl. tantárgyi szabályozó dokumentumok, tankönyvek). Az elméleti alapozás legalább két idegen nyelvű, kurrens és releváns szakirodalmi tételre is kitér.
- c) A vizsgálat módszertana:** a dolgozat rögzíti, milyen kutatási módszert alkalmaz a felvetett probléma megoldására, és indokolja a módszertani döntést. Részletezi a vizsgált anyag gyűjtésének és feldolgozásának a menetét, bemutatja az elemzés módszerét, lépéseit, az elemzésben alkalmazott kategóriákat és szempontokat, biztosítva a reprodukálhatóságot. Meghatározza a vizsgálat/elemzés korlátait is az elméleti megalapozással összefüggésben.
- d) Az eredmények bemutatása és értelmezése:** a dolgozat kellő részletességgel, pontos adatokkal ismerteti a vizsgálat során kapott eredményeket, önállóan értelmezi a kapott eredményeket mind a felvetett probléma, mind az előzetes kutatások és az elméleti megalapozás viszonyában. Konstruktív következtetéseket fogalmaz meg az

eredmények alapján a témára vonatkozóan, magyarázatokat kínál a kapott eredményekre.

- e) **Alkalmazás, szakpedagógiai javaslat:** a dolgozat kitér a vizsgálat eredményeinek alkalmazhatóságára a szaktárgyi és/vagy mindennapi oktatási tevékenység kontextusában. Vizsgálja az eredményekre építve a magyar nyelv mint tantárgy fejlesztési területeit, ismeretköreit vagy módszertani problémaköreit, és javaslatot fogalmaz meg az anyanyelvi nevelés fejlesztésével, illetve a vizsgált anyanyelvi ismeretkör tanításával kapcsolatban.
- f) **Felépítés, szerkezet:** a dolgozat egymástól világosan elkülönülő, jól tagolt tematikus egységekből áll, tartalmaz bevezető és összegző fejezetet is, az egyes egységek kifejtése arányos. A fejezetek önmagukban is koherens gondolatmenetet mutatnak be, és együtt egy koherens dolgozatot eredményeznek. A dolgozat szerkezete világosan követhető a címhierarchia alapján.
- g) **Formai jellemzők, a dolgozat nyelvhasználata, hivatkozások:** a dolgozat választékos értekező nyelvet használ, terminológiája megfelelő, helyesírási és nyelvhelyességi szempontból kifogástalan. A dolgozatban minden felhasznált szakirodalmi tételre történik hivatkozás, mind szövegekőzi utalás, mind pedig a dolgozat végén kifejtett bibliográfiai leírás formájában. Az egyenes idézetek elkülönülnek a szabad átvételtől, az előbbieket esetében pontos oldalszám is szerepel a hivatkozásban.

2. Választható hivatkozási rendszerek:

a) Az Anyanyelv-pedagógia folyóirat alapján

A hivatkozások formája:

A szövegben történő hivatkozás tartalmazza a szerző(k) vagy szerkesztő(k) családnevét, a mű megjelenésének évszámát, valamint ha nem teljes könyvre, hosszabb fejezetre hivatkozunk, vagy idézetet jelöl a hivatkozás, akkor a hivatkozott rész lapszámát is: (Szemere 1968), (Szemere 1968: 176). Legfeljebb két társszerzőt lehet megnevezni a hivatkozásban, nagykötőjellel összekapcsolva a családneveket. Kettőnél több szerzőnél az et al. kifejezést használjuk: (Lukács–Pléh 2015), (Adamik et al. 2004). Több hivatkozás felsorolásakor a tételek között pontosvessző van, a sorrendet a megjelenés éve határozza meg: (Szemere 1968; Tátrai 2017; Boronkai 2022). Ugyanannak a szerzőnek több művére is utalhatunk egyetlen hivatkozásban, az évszám szerint időrendben, az azonos években megjelent műveket a, b, c betűvel jelölve: (Bárczi 1951a, 1951b, 1963). A szerző nélküli internetes forrásokra zárójelben levő arab számokkal hivatkozunk: (1), (1; 2).

Az irodalomjegyzék formája:

Az Irodalom című részben csak azokat a tételeket lehet felsorolni, amelyekre a szövegben hivatkoznak. A tételeket betűrendben, függő bekezdéssel kérjük megadni a minták szerint, a szerzők nevét nem lehet rövidíteni, nem kell kiemelni. A bibliográfiai tételek formája: Ariel 10-es betűtípus, 1,5-es sorköz, függő behúzás (mértéke 1,25 cm). Egy adott irodalmi tétel adatait pont választja el egymástól. Az internetes forrásoknál a letöltés linkjét és a letöltés idejét is kérjük megadni.

Könyvek

- Adamik Tamás – A. Jászó Anna – Acél Petra 2004. Retorika. Osiris Kiadó. Budapest.
- Brown, Roger 1973. A first language: the early stages. Harvard University Press. Cambridge. <https://doi.org/10.4159/harvard.9780674732469>
- Lukács Ágnes – Pléh Csaba 2015. Pszicholingvisztika 1–2. Magyar pszicholingvisztikai kézikönyv. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Szemere Gyula 1968. A magyar nyelvtan tanítása. Tankönyvkiadó. Budapest.

Gyűjteményes kötet

- Burleson, Brant R. (ed.) 1996. Communication Yearbook 19. Sage Publications. Thousand Oaks – London.
- Kiss Jenő – Pusztai Ferenc (szerk.) 2018. A magyar nyelvtörténet kézikönyve. Tinta Könyvkiadó. Budapest.
- Szende Aladár 1996. Nyelvtanórák az „érzelmek iskolájában”. In: V. Raisz Rózsa (szerk.) Anyanyelv és iskola az ezredfordulón. XII. Anyanyelv-oktatási napok. Magyar Nyelvtudományi Társaság. Budapest. 326–331.
- Tátrai Szilárd 2017. Pragmatika. In: Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.) Nyelvtan. Osiris Kiadó. Budapest. 899–1058.

Folyóiratcikk

- Bárczi Géza 1950a. A magyar nyelvtörténet korszakai. Magyar Nyelv 46: 1–8.
- Boronkai Dóra 2022. Játékalapú tanulás és anyanyelvi nevelés az alsófokú pedagógusképzésben. Anyanyelv-pedagógia 3. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=970> (2023. december 15.)
<https://doi.org/10.21030/anyp.2022.3.3>

Gósy Mária – Gyarmathy Dorottya 2018. A beszédindulás késésének hatása a beszédfeldolgozásra. *Beszédkutató* 26: 186–219.

van der Sande, Lisa – van Steensel, Roel – Fikrat-Wevers, Suzanne – Arends, Lidia 2023. Effectiveness of interventions that foster reading motivation: A meta-analysis. *Educational Psychology Review* 35(1): 21. <https://doi.org/10.1007/s10648-023-09719-3>

Ismeretlen szerzőjű internetes forrás

Az ismeretlen szerzőjű internetes forrásokat az irodalomjegyzék végén, a betűrendes tételek után, egy sort kihagyva szükséges megadni.

(1) Kerettanterv a gimnáziumok 9–12. évfolyama

számára. https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_gimn_9_12_evf (2024. szeptember 20.)

(2) Magyar Nyelvtudományi Társaság Magyartanári

Tagozat. <https://magyartanar.s3.mediacenter.hu/> (2024. szeptember 20.)

(Forrás: https://ojs.elte.hu/anyanyelv-pedagogia/for_authors)

b) A Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézet tájékoztatójának 3–6. pontja alapján:

https://mnyfi.elte.hu/media/2e/8c/be0cb7281d31c71b1c5ffa6716c26fabdf6812b477dcca0e9aeb85282775/MNyFI_Dolgozatiras_tajekoztato_2022.pdf

3. Formai követelmények és technikai információk:

a) Általános formai követelmények:

https://tkk.elte.hu/dstore/document/10801/Szakedolgozat%20k%C3%B6vetelm%C3%A9nyei%20a%202021_szerk_2.pdf

b) A szakdolgozat feltöltéséhez kapcsolódó technikai információk:

https://tkk.elte.hu/dstore/document/10799/hallgatoknak_szd_feltolt_2022_november_jav.pdf